

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15,-
CELOLETNO DIN 60,- ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTINO / OGŁASZENIA PO
CENIKU / POSAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 1
RAČUN POŠT. HRANILNICE 13.188

ORTJUNA

VREDNOSTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI TISKARNI
ROKOPISI SE NE VRAČAJO / ANONIMNI DOPISI SE NE PRIOBČVETJO / POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 2906

Manom trboveljskih žrtev.

1. VI. 1924.

Stiri leta so pretekla, kar je tekla po trboveljskih kršnih tleh kri in so trije borci za čast in srečo domovine položili na oltar svete ideje svoje življenje. Divjali so takrat notranji sovražniki edinstvene Jugoslavije, bojevali so zahrbtni boj proti onim, ki so v neizmernem trpljenju, s srčno krvjo, poteptani in zasramovani od rabljev, ginili po ječah in vešalih, a so s svojo železno, idealno dušo ustvarjali novo domovino, kjer bo brat poleg brata živel življenje svobodnega človeka. Trije junaški borci so izdihili, izdihili s trpkim boleštvom v srcu — bili so lastni bratje, ki so jih ubili. Kaj je žrtvoval svojo sramotno, ogabno daritev, kaj je dignil umazano roko in v divjem sovraštvu umoril one, ki so se s sveto voljo in močjo borili za njegovo lastno srečo.

Blagoslovljena je kri narodnih mučnikov, ker jo sprejema Bog kot daritev celokupnega naroda. Njihova kri ne sprhne, večna je in je kvas, ki klije neprestano po naših dušah, da smo trdni in neomahljivi vkljub silam nerazsodnih nasprotnikov; seme je, ki z mlado močjo kali sredi našega razdrapanega, samoljubnega življenja, hlepečega za praznimi, umazanimi sencami. Seme pa bo poglajalo danes ali jutri sad, ta sad pa bo več in užival ga bo narod, prerojen in poživljen po vihranju, ki divjajo nad našo nesrečno domovino.

Stiri leta notranjih bojev niso državi prinesla ničesar dobrega in koristnega. Narod je vedno bliže splošni propasti in kljub tu pa tam se porajajočemu idealnemu stremljenju poedinih skupin postajajo razmere vedno bolj obupne. Politična korita so preveč zapeljiva in vsem strankam edino zaželjeni cilj; sebičnost in samoljublje uganjata naravnost divje orgije in država kot sveta in čista nacionalna last jim je le še kot bankrotna domena, za katero se pogajajo in mešetarijo tudi z najhujšim sovražnikom. Obledela mučeniške smrti Znidaršiča, Slajpaha in Boltavzarja nas je zatekla prav v momentu, ko se s skrajno sramoto kupčuje za našo nacionalno častjo in vladni bajoneti

prelivajo kri onih državljanov, ki jim je domovina sveta in njena čast več vredna kot lastno življenje. Na široko že odpirajo strahopetni državni čuvarji vrata domovine, da spuste v njo one ljudi, ki jih zaničuje in prezira ves svet, spuste zato, da bomo spet sužnji, kakor smo bili stoletja, da bo brezplodna tista sveta kri, ki se je prelivala in se še preliva za popolno nacionalno osvobodjenje naše domovine.

Trpke misli bi se polotile človeka ob obletnici naših bratskih žrtev, da bi ne bilo jasne zarje, ki se je kljub črnim oblakom razlila nad domovino. Človek vidi to zarjo in trdno veruje, da niso samo fraze, kar se govori o blagoslovljeni krvi narodnih mučnikov, ki polagoma, a trdno prekvaša ves narod. Vidimo silni odpor, ki se je polastil vsega ljudstva in ga poklical na branik domovine, ki jo hočejo nepoklicani vlastodržci onečastiti in jo vreči nevrednemu tujcu pod noge. Dvigajo se mase, da rešijo svojo nacionalno čast in čast domovine; samozvest se zbujajo z elementarno silo — državo branijo pred sramoto in suženjstvom ljudje, ki so poklicani za to in je država samo njihova last, a nikogar drugega... Da, kri mučnikov ni tekla zaman, ker jo je blagoslovil sam Bog, ko je tekla na svetem žrtveniku.

V globoki hvaležnosti stojimo na grobu naših žrtev. Naše mišice kljub viharjem ne popuščajo, naše sile so nezlomljive in naše glave ne klonijo! In ne bodo klonile nikdar! Saj vemo, da smo prekvašeni s svetlo krvjo, saj vemo, da gremo samo naprej in da bomo dosegli cilj, ki ga je nam stavila domovina sama. Grobovi bodo za nami, a pred nami to, za kar se borimo in za kar umiramo — čast in sreča naše domovine...

Spominska svečanost za
„Trboveljske žrtve“ se vrši v
nedeljo, dne 3. junija ob 9. uri
dopoldne na pokopališču pri
Sv. Križu.

Na naslov nettunskih konvencij.

Vsa država je v ognju, ogorčenje je v vsakem srcu in na vsakem obrazu, demonstracije divjajo od juga do severa. V desetem letu obstoja naše države, ob prvem jubileju, ki bi ga moral ves narod praznovati z največjim navdušenjem, z največjim zadovoljstvom. Krivci v Beogradu se pa poklanjajo Rimu in hlapčevsko ponavljajo, da so te demonstracije in vse to ogorčenje samo ponižen in lojalni protest proti malenkostnim incidentom, ki so jih blagovolili gospodje fašisti doprinesti v Zadru, in da so ljudje nazadnje veselji, če dobe vendarle enkrat nettunske konvencije, ker jih je strah vojne in neprekosljivega fašistovskega junaštva.

Tako se bere zadnje dni v glasilu ljudske stranke. Opisujejo se gospodarske koristi, ki jih vsebujejo konvencije; iz vseh člankov govori hinavska skrb za zasužnjene primorske brate, a refren vseh refrenov je strah pred laškim orožjem, ker smatrajo Lahi nepotrdivet nettunskih konvencij za casus belli. Ne bomo naštevati posameznih točk, ki jih vsebujejo dogovori; vsakemu poedincu so dobro znane in vsakdo izmed nas si jih je dobro premislil in je izrekel nad njimi svojo obsodbo. Pri vsem gre po principu laškega egoizma, ki so si ga fašisti postavili za svojo prvo maksimo, le za gospodarsko rešitev propadajoče Reke, ki naj se povzdigne na ramah Jugoslavije; gre samo za tisoče sestranih laških delavcev, ki bi se radi do siteda najedli na stroške naših delavcev; gre samo za brezštevilno tropo laških obrtnikov, ki bi radi izpodrinili še tiste naše obrtnike, ki še niso brezposelni.

Ni demagogija in tudi ni hujskanje, če navajamo take stvari; obsežene so v nettunskih konvencijah v posameznih točkah in narod sam je dobro informiran o vseh koristih, ki jih nam nudijo Italijani. Navajajo se neke določbe o obmejnem prometu, turistiki ter tarifnih določbah. Koliko so vredne take italijanske določbe, vedo povedati naši turisti, ki so jih vlačili lani po tržaških zaporih. Fiksiranje so končno tudi določbe o manjšinah na podlagi reciprocitete, a kaj mislijo Italijani o manjšinah, ve že ves svet, kakor ve pri nas že vsak otrok in se zgraža, samo če mu izgovoriš

Castellana, 21./5. 17.

Dogodek, ki je jasna slika razmer na Slovenskem. Prelovec je hotel, da se pred nami vsemi opravičji radi svojega postopanja, ker ne gre z nami in ker se drži vedno bolj sam zase. Govoril je nekako tako: »Mislite, da sem avstrofil in da simpatiziram z Nemško — a motite se. Bil sem vedno Slovenec in Slovan, to vam lahko potrdi Kos, ker se že dolgo pozna. Bil sem kot visokošolec član narodno-radikalnega dijaškega društva, delal sem tam, a tako hočem tudi to delo nadaljevati, ko se vrnem. S Kosom sva se razlikovala v delu za Jugoslovanstvo, za ujedinjenje. Moje delo je bilo mirno, vedno v mejah dovoljenih po zakonu. Izjavil sem kaj pri svojem prihodu v Castellano, da bom molčal, ker meni je mnogo lažje na tem, da se vrnem v domovino. Vzrok je moja obitelj — starši! Mislim, da radi tega lahko še obstoje naši prijateljski odnosi.«

Odgovoril mu je tov. Kojić; Visin mu je jasno povedal, da mu ne zaupa in da ga ne more opravičiti. Jaz sem pojasnil nekoliko način dela za Jugoslovanstvo na Slovenskem pred vojno. Za svojo

PREPROGE.

Preproge vsake vrste je treba od časa do časa temeljito očistiti, ne samo ker so umazane, ampak tudi radi tega, ker so shojene.

Ni potrebno, da za tako čiščenje izdajete mnogo denarja, „RADION“ bo to storil brez velike muke.

Raztopi „RADION“ v MRZLI vodi, namoči v tej raztopini krpo in z njo v ravnih potezih briši po razgrnjeni preprogi.

Nadaljuj potem to pranje, toda s čisto mrzlo vodo, izkrtiči in izpraši preprogo, pa se bo izgled in barva pokazala, kot da je preproga nova.

besedo Italijan. Narod je bolje informiran, nego si misli janičarski »Slovenec«, ki z blagoslovljeno besedo propagira propast onih, ki ga vzdržujejo in redijo.

Pri vsem gre samo za angleško posojilo, ki je definitivno odvisno od ratifikacije nettunskih konvencij. Očividno je, da so se Italijani obrnili za pomoč do svojih angleških zaveznikov, da tako izsilijo odobritev svojih konvencij. Temu pritisku in najbrž tudi pritisku mešetarjev, ki bodo pri najetju londonskega posojila prislužili težke milijarde, se je uklonila naša bistrovidna vlada in zaradi teh umazanih angleških grošev je stopila naša SLS na branik siromašnih rimskih bratov in je vrgla svoje hvaljeno junaštvo strahopetno Lahom pred noge.

Nismo še kmalu čitali tako bojazljivih, tako hinavsko zafrkanih besed kakor te dni v oficijelnem glasilu SLS. Kaka sramota za narod, ki se je smatral vendarle za koražnega in v zgodovini ni nikoli klonil glave! Če svet ni nikoli izgubil spoštovanja do nas, ga je izgubil v teh dneh, ko je čital »Slovenec« otroške lamentacije. Ves

svet je prepričan, da ljudje g. ministra Korošca ne morejo živeti brez suženjstva in hlapčevstva. Ker ne morejo nič več hlapčevati Avstriji, so si izvolili zdaj Italijane, da morejo biti telesno in duševno bliže onega Rima, ki jim je luč posvetnega in posmrtnega življenja. V družbi beograjskih oprod so farijejsko hoteli doseči svoj cilj in se moralno poživljajo, da so kot Judežji izdali Slovenijo največjemu sovražniku.

Dosegli pa tega cilja ne bodo, dosegli bodo samo svojo lastno, že davno zasluženo propast. Ves narod je danes v enem taboru in ne pusti, da bi se ga prodajalo kot živino na sejmu. Naj g. Korošec le razsaja z bajoneti po naših ulicah in preliva najdražjo kri, ki je sok naše bodočnosti — kri naše mladine, kateri pripada naša, iz naše krvi in našega trpljenja porojena država. Mogotci naj le delajo brezobzirno po svojem, narod je enodušno z nami in narod bo ponosno korakal preko nettunskih konvencij, preko sramote, ki so jo pred svetom zagrešili njegovi, s pomočjo profanirane Boga in profanirane cerkve izvoljeni zastopniki.

LISTEK.

Zapiski.

(Dnevnik jugoslovenskega vojnega ujetnika.)

Pisal Janko Kos.

(Dalje.)

Castellana, 20./IV. 17.

Novi poizkusi, da se rešimo Nemcev in Madžarov. Nas je sedem. Nameravali smo vložiti prošnjo za premeščenje v izključno slovenski ujetniški tabor — in sicer za 16 Slovanov, ki so tu. Prelovec se je meni izjavil, da on lahko ostane tu, radi tega on ne pride v poštev. Jaz in Visin sva bila pri majorju, pojasnila položaj, da mi ne moremo več živeti skupaj z beštijami, ki z različnimi opazkami grdiyo ono, kar je nam sveto. To je indirektno razlajenje, ker tako predrzi se niso postali, da bi si upali to delati direktno. Major je odgovoril, da naj napravimo prošnjo, in jo predamo njemu. Dobro. A ko je gospoda slišala, da bi bilo treba prošnjo podpisati, jim je skočilo srce v hlače — Čehi in Poljaki so se izjavili proti, da ne podpišejo. Vzrok: strah! Naj-

dejo se celo Slovani, ki so avstrofil. Lepa tipa sta Lukasičević in Rinač! Zakaj vaju je rodila majka slovenska? Torej mi Jugosloven! smo ostali na cedilu. Vendar smo sklenili, da mi mirno nadaljujemo započeto akcijo za premeščenje. Kako bo gledal major in kaj bo rekel, ko nas bo mesto 16 le 7, ne vem — videli bomo danes ali jutri. Predati bomo prošnjo vsakako!

A strahopetci so si izmislili nekaj drugega, hočejo zahtevati, da se nas po sobah namesti tako, da Slovani ne bomo skupaj z Židi in Madžari! Nam Jugoslovenom je to zdaj postranska stvar, ker mislimo na vsak način doseči to, da pridemo od tod!

Čudno je obnašanje Prelovčev! Besede, ki sem mu jih rekel v šali, je vzel — morda namenoma — za resne, čutil se je užaljenega, a kljub mojemu zatrdjevanju, da so padle one besede v šali, ni hotel verovati. Dobro, dobro — jaz se mu ne bom vsiljeval.

Vem danes, kaj je moj cilj, moja pot je že začrtana. Ali se vrnem v svobodno domovino, ali se pa sploh ne vrnem!

Situacija v Rusiji je poboljšana, po zatrdjevanju se italijanska ofenziva nadaljuje!

osebo razumem Prelovca, ker so mi znane razmere na Slovenskem in ker poznam tisto večino, ki se je bala vsakega dela za nasilen preobrat. Mislim, da iskrenih odnosov med nami ne bo več; sicer pa mi upamo, da bo uslišana naša prošnja za premeščenje. Danes smo jo podpisali, jutri jo predamo na poveljništvu.

Vse kaže, da je bila italijanska ofenziva ustavljena od avstrijskih čet, dasi se ne more trditi, da ni imela lepih uspehov. Italijani dajejo vso krivdo Rusiji, oziroma opravičujejo svoje delne uspehe s tem, da je bilo Avstriji mogoče radi situacije na ruski fronti odzvati z ruske fronte mnogo čet. Ali izgovor je dober, četudi je jalov! Tudi pravijo, da so prišli s svojo ofenzivo ravno v avstrijsko ofenzivo na Krasu, česar jaz ne verujem! Neumna je tudi trditev, da so Italijani leta 1916. rešili Rusijo in omogočili Brussilovo ofenzivo. ko je vendar jasno kot beli dan, da so morali Avstriji ustaviti ofenzivo na Tirolskem zato, ker so rabili čete v Galiciji radi Brussilove ofenzive. In tovariši, ki so že takrat bili v Italiji, dobro vedo, kaj so takrat pisali italijanski časopisi in kako so klicali Rusijo na pomoč!

Rusija! Izgleda, da si je ipak svestna svoje dolžnosti. Položaj veliko bolj; generali se vrnili zopet na fronto, počne se reorganizirati armado in pripravi se čim preje mogoče ofenzivo! Vse govori za to, da blaženi sinovi Izraela ne bodo imeli več dolgo prilike, da se smeji in veselijo!

Commando supremo, 24. Maggio. Ieri sul Carso, dopo 10 ore di violentissimo bombardamento, le valorose truppe della Terza Armata assalirono e sfondarono le forti linee nemiche da Castagnavizza al mare.

Mentre all'ala sinistra, a nord di Castagnavizza, le nostre fanterie con energiche puntate impegnavano fortemente l'avversario, al centro e all'ala destra, superati risolutamente gli antistanti trinceramenti nemici, occupavano un tratto della zona a sud della strada fra Castagnavizza e Boscomalo, oltrepassavano Boscomalo e Lucati e si impadronivano di Jamiano e delle importanti e munitissime alture di Quota 92 (un chilometro ad est di Pietra Rossa), Quote 77, 58, Bagni e Quota 21.

L'avversario, sorpreso dapprima e sgominato dall'improvviso e impetuoso attacco, manifestava verso

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejša urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najprejstejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovnice in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole

Risanke, dnevniki in beležnice.

stovskih palic. Da ne pozna nobenih postav in zakonov, je samo ob sebi umevno in če sodi po neklih paragrafih, pa sodi tako, da se mora človek kljub bridki tragiki slučajja smejati.

Evo nov dokaz, ki je poljubno vzet iz najbližjega časa in bližnje okolice. — Učitelj Ludvik Jazbec iz Komna je bil nedavno obsojen in contumaciam na eno leto zopora, ker je s prsi strgal svoji sestrični Ernesti fašistovski znak in ga pohodil. Ernesta je zatrla, da je njen bratranec nedolžen, ker je znak padel sam na tla in se ga Ludvik niti dotaknil ni. A tožitelj, znani kraški renegat Jože Abram, ki je v Ernesti zaljubljen, a ga ona ne mara in ki je svoji oboževanki podaril usodni znak, je trdovratno vztrajal pri svoji obtožbi in sodni dvor je izrekel nad Ludvikom svojo obsodbo, dasi je zagovornik z nedotaknjenim corpusom delicti nepobitno dokazal obtoženčevu nekrivdo in da je Abram tožil samo iz divje ljubosumnosti.

Ker pa pravični sodni dvor ni mogel obsojenca s kaznijo doseči, je pograbil nedolžni Ernesti in ji na licu mesta zaradi krive prisega diktiral zapor osmih mesecev.

To je justica ene vrste, ki modrim sodcem ni delala nobene preglavice. A radovedni smo, kako bodo fašistovski Salomoni sodili v onem slučaju, ki se je te dni pripetil v Št. Janžu na južnem Tirolskem. Tam je bila odpuščenca nemška učiteljica, a njeno mesto je zasedla Lahinja. Otroci so bili menda po pravici prepričani, da je Nemko Italijanka izpodrinila, in so kratkoma izrekli drakonsko obsodbo. Ko je prišla drugo jutro laška učiteljica v šolo, so jo napadle deklice, podrlje na tla in jo vlekle za lase skozi razred. Mal dečko pa jo je še celo parkrat oplazil s krepelcem. Junaško fašistinja je rešil šele kaplan iz rok ogorčenih otrok.

Fašistovska justica pa že nervozno slepmoši in išče paragrafov, ki bi z njimi za vedno ugonobila nesrečne atentatorje in zarotnike. Našla jih bo pač, ker fašizem je vse-mogoč in se ne ustraši niti korajžnih tirolskih šolarjev!

PROSLAVA DESETLETNICE PRINCIPOVE SMRTI V SARAJEVU.

Splitska Orjuna je sklenila, da na slaven način proslavi letošnjo obletnico smrti Gavrilu Principa. Ker se je proslava te obletnice praznovala po vsej državi ne-verjetno medlo, priredi splitska Orjuna na dan sarajevskega atentata 29. junija izlet v Sarajevo, da se pokloni na grobu pomenu nesmrtnega narodnega mučenika.

Za ta izlet so se zainteresirali tudi oni, ki so izven vrst Orjune, a so se borili idejno ali pa materijelno za idejo velikega omladinca. Osnova izleta je našla simpatičen

odmev pri vseh onih Dalmatincih, ki so radi svojega odločnega narodnega prepričanja trpeli po ječah, po frontah in internacijah. Upamo, da se te proslave udeležijo tudi borci iz slovenskih vrst ter tako dokažejo, da nacionalizem pri nas še ni umrl, ampak se je okrepil in dosegel višino, kakršne še ni imel nikoli.

Kako daleč posega koroško renegatstvo. Südmarka ima navado, da vsako leto uprizori zbirko med nemškim narodom v pomoč ogroženemu nemškemu šolstvu v obmejnih deželah in v inozemstvu. Da nemško šolstvo pač ni ogroženo nikjer, a še najmanj v obmejnih krajih, je splošno znano. Gre pri tem samo za umetno ustvarjanje novega renegatskega zaroda, ki ne bo nikomur v čast, posebno pa ne onim Nemcem, ki so koroškim Slovincem sankcionirali obljubo, da jim bodo pustili samolastno nacionalno življenje, in jim je veliko do tega, da se končno uredijo nemško-jugoslovenske prilike in smatrajo kulturno avtonomijo koroških Slovencev za edino pravo podlago nemško-jugoslovenskega sporazuma, ki je že na vidiku.

Da koroško renegatstvo ni zmožno, da bi izvedlo načrte resno in pametno mislečih Nemcev, o tem ni dvoma, prepričani so o tem Nemci sami, in kakor se sliši, bo vzel Berlin sam vso zadevo v roke. A pravi atentat na slovenske šolarje je napravil te dni koroški deželni šolski svet s tem, da je Südmarki dovolil pobiranje v vseh šolah v slovenskem ozemlju. Kako se bo to zbiranje vršilo, si že lahko vnaprej mislimo. Pod pritiskom renegatskega učiteljstva bodo morali otroci prispevati preko svojih moči za Südmarko, če se bodo hoteli ogniti trajnim šikanam in »lepim« primikom, ki bi pri normalnih razmerah ne spadali v šolo. Slovenski otroci in njihovi starši bodo pod pritiskom razmer prisiljeni, da denarno podpro boj proti samemu sebi, torej pljuvati v lastno skledo. Na ta način koroški renegati pač ne bodo pospešili nemško-jugoslovenskega sporazuma, ki je že na vidiku.

Nedolžna jagnjeta. Sredi občega razburjenja, ki vlada po vsej državi radi nettunskih konvencij in radi brutalnega nastopa Koroščevih pandurjev, se je začelo Koroščevo glasilo previdno umikati za močnejše hrbte, prav po zgledu Italijanov, ki se delajo nedolžne in protestirajo pred vsem svetom radi barbarških izgovorov v Jugoslaviji. Včerajšnji »Slovenec« že pretaka hinavske solze zaradi prelite mlade krvi, a kar je še predvčerajšnjim javno zanimal, to potrjuje včeraj z debelo tiskanimi besedami. Italijanom nazadnje še ne zamerimo toliko, da hinavsko prikrivajo resnico; a da sredi skrajno resne situacije Koroščevi ljudje tako bedasto vodijo ljudi za nos, to je že višek nesramnosti, da se nočemo poslu-

žiti hujšega izraza. Jagnjeta se pasejo pod volčjim nadzorstvom, volk izpreminja kožo in dlako, kakor za piha veter iz Rima, a angleški lovec bo delal strašno dolg obraz, ko bo videl, kakšno zver je ulovil.

*Naša Domovina, ilustrirani časopis, izdaja Ferijalni Savez, št. 7. Prejeli smo to številko, ki je posvečena Sloveniji in prinaša nad 20 slik iz naših krajev. Številka obsega 36 strani ter stane 6 Din, letna naročnina znaša 50 Din ter se pošilja na upravo, Zagreb, Petrinjska 30, III. Ček. 36.232.

Sveže, najfinejše norveško ribje olje

iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani — se priporoča bledim, slabotnim osebam.

Orjuna nima namena stopati po stopinjah fašizma, da bi postala sama država. Njena želja in namen je le dati državi na razpolago vse sile in moči za njen procvit, obrambo in napredek.

Tužni glasi.

VERSKO VPRAŠANJE V ZASEDENEM OZEMLJU.

(Konec.)

Nato govori o razpustu znanih dveh katoliških društev v Kopru in ugotavlja, da je bilo eno teh razpuščenih samo radi tega, ker so našli med knjigami neko staro šolsko knjigo, v kateri se poveljuje Avstrija. Pri tem nekako pikro vprašuje, čemu imajo toliko proti knjigi, ko bi se vendar lahko spravi na pisatelje iste, ki so še živi in čvrsti. (Ta opazka ima v »Piccolu« že svoj odmev. Oglasila se je namreč neka učiteljica Almerigina iz Kopra, ki je v najožjem sorodstvu z nekim glavnim fašistov-

skim voditeljem in se skuša oprati svojega nekdanjega avstrijskega patriotizma.)

Cerkveni dostojanstvenik pa je nadaljeval: »Ravnaje proti vernikom, ki govorijo drug jezik, se mora prepuščati razsodnosti škofov, posebno, ako oni vedo, katera pot se mora ubrati, dasi (in tu je jedro vsega odgovora) niso osrednje hierarhijske ter lokalne in pokrajinske v Julijski Krajini enotne v presojanju nastopa proti duhovniškom. Le na ta način si je mogoče razlagati incidente tržaškega škofa s puljskimi fašistovskimi oblastmi, dočim do teh nikdar ni prišlo ne v reški, ne tržaški prefekturi, dasi se tudi tu nahajajo kraji s čisto slovanskim prebivalstvom.

Na opazko, češ, da je za Italijo poitalijančevanje obmejnih krajev nujno tudi na verskem polju, je odgovoril: »To je prav v političnem oziru, toda ne smete pozabljati, da mora škof Fogar delati politiko katoliške cerkve, ki ne sme odganjati svojih vernikov iz templja in od vere, in jih prisiliti, da molijo in da slišijo pridigo v jeziku, ki ni njihov materinski jezik. Ako bi cerkev to storila, bi se izneverila svoji misiji, očitalo bi se ji političarstvo, izgubila bi zaupanje s strani vernikov in država bi pogrešala najboljšo vzgojiteljico pripravljenih in vestnih državljanov.«

Nato mu je rekel časnikar: »Saj tu je morda ravno jedro vsega vprašanja. V Italiji je samo en materinski jezik, italijanski. In ker so te obmejne dežele italijanske, se nam zdi naravno, da cerkev ne bi

smela ovirati nadvlado italijanščine nad slovanskimi dialekti.«

Cerkveni dostojanstvenik pa: »Ne morem Vam odgovoriti na to vprašanje. Kar Vam lahko rečem, je: je prava in resnična absurdnost misliti, da hoče italijanski tržaški škof slovanske pridige proti volji slovanskih vernikov. Italija nima interesa na tem, da bi odpadli slovanski verniki od cerkve, kakor nima interesa na tem, da se stori slovanski iredentizem. Katoliški in poleg še italijanski škof se ne more udinjati taki politiki, on ve, da razpolaga z vsemi drugimi sredstvi, da pridobi ljubezen slovanskih vernikov do Italije in do italijanskega jezika.«

Na očitke, da je bilo več tožb radi protiitalijanskega in protidržavnega rovarjenja dvignjenih proti slovanskim duhovnikom, je rekel: »Dajte mu dokazov, da gotovi zavistneži od škofa delujejo proti domovini in proti italijanski vladi, pa jih bo gotovo odstranil z njihovih mest.«

Ko mu je pa omenil znani slučaj župnika Luxe, je nadaljeval: »Bog ljube, da ne govorimo o tem, ker prepričati bi se morali, da stojte stvari drugače, kakor se je do danes reklo. In vsekakor se ne sme vedno verjeti vestem, ki prihajajo iz ene same strani. Eno stvar Vam lahko povem, da so vmes zgolj osebne zadeve in spori in da škof nima ničesar proti stvari. Povdarjam, da, ako bi bil Fogar škof na Reki ali v Zadru, bi se gotovo ujemal z vsemi vladnimi oblastmi in režimom, kakor se ujema sedaj

aparati in sestavine slovskih nemških tvornic, s katerimi vsak čas lahko poslušate ves svet, so po tvorniških cenah v veliki izbiri v zalogi.

Zahtevajte, da se Vam še danes brezplačno pošlje ilustrirani cenovnik R No 6.

Odplačilo v 4 mesečnih obrokih dovoljeno, ako se ob nakupu plača tretjina zneska v gotovini.

RADIO

BERLIN

Radioblažek, Beograd, Jakšićeva 11. - Telefon 41-85.

Malinovec, Orangeade, Citronade

in ekstrakte za kraherle
izdeluje v najfinejših vrstah
in prodaja po zmernih cenah

„**ALKO**“, tvornica konjaka, likerja, ruma
in sadnih sokov
LJUBLJANA

Knjigarna, umetnine in muzikalije

Goričar & Leskovšek, Celje

Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi predmeti. Zaloga vseh tiskovin za urade in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov,
risank in risalnih skladov.

R. WILLMANN

strojno - gradbena delavnica
Ljubljana, Slomškova 3.

Priporoča se za izvršitev vseh v strojno stroko spadajočih del. Izdeluje različne vrste strojev za obdelavanje lesa in naprave žag z vodnim, parnim ter motornim obratom. Prevzema projektiranje in opremo različnih meh. naprav. Izvršuje vsa v strojno stroko spadajoča popravila točno, solidno in po možnosti najhitreje.

SPOMLADI

naj izgledajo tudi Vaše obleke sveže in
kakor nove, zato pustite iste kemično
čistiti, barvati, plisirati in likati v tovarni

JOS. REICH, LJUBLJANA

POLJANSKI NASIP 4-6.

Sprejemališče: ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 3

Izvršitev v 24 urah. Postrežba točna. Cene zmerne.

A.&E.SKABERNE, LJUBLJANA

Velika zaloga
češkega in
angleškega
sukna

„SAVA“

opče osiguravajoče dioni-
čarsko društvo u Zagrebu

ustanovljena od jugoslovenskih denarnih zavodov: Prva hrvatska
štedionica, Hrvatska eskomptna banka in Srpska banka d. d. u Zagrebu, Jadran-
sko-Podunavska banka d. d., in Zemljaska banka d. d. v Beogradu, ter Zemljaska banka za
Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu je prevzela v kraljevini SHS elementarna zavarovanja obče zavarovalnice
Assicurazioni Generali v Trstu. Lastni družbeni jamstveni fond brez garancij bank-ustanovi-
teljice okroglo 30 milijonov dinarjev. **Generalno zastopstvo za Slovenijo v**
Ljubljani, Sv. Petra c. 2 posluje v vseh zavarovalnih strokah.

„CABA“

опче осигуравајуће диони-
чарско друштво у Загребу

tudi v Trstu in ob svojem času na Reki. (S tem je hotel pokazati, da izvira ves razdor od fašistovskega vodstva v Istri, predvsem pa od nekaterih hujšakov v Kopru, ki odgovarjajo na ime De Petris, Alme-rigogna in Venturini.)

To je čutil tudi korespondent »Piccola« in je rekel: »Toda, saj se ne more dvomiti v patriotičnem duhu, ki navdušuje istrske fašiste tudi v duhovniškem vprašanju.«

Cerkveni dostojanstvenik pa na to: »Noben dvom o dobri veri oseb. Po mojem mnenju je napaka v politični smernici, ki se je ubrala in ki morebiti ne koristi ne domovini ne režimu. Od 250 mest dušnega pastirstva v tržaško-koperski škofiji je kar 107 nezasedenih, tako da niti vsi umirajoči, ki si želijo verske tolažbe, le te ne morejo dobiti pravočasno. Duhovniki iz notranjosti Italije se branijo priti v te kraje predvsem radi težkoč, na katere bi naleteli pri izvrševanju svojega poklica v čisto slovanskih krajih. To so uspehi »energične akcije.« (Te besede so povzete po sklepih na zborovanju istrskih fašistov.)

»Dodati moram — je nadaljeval — da je ono malo število duhovnikov, ki so prišli iz notranjosti Italije, v najboljših odnošajih s škofom Fogarjem. In če ti duhovniki popolnoma odgovarjajo italijanskim aspiracijam, moramo to za slugo priznati tudi škofu. Resnično ni dušne brige v škofiji, kateri ne bi on sledil z bistrim očesom in blagohotno dušo. Škof Fogar, italijanski tržaški škof, ima samo eno željo: V največji meri skrbeti za interese katoliške vere in vstvarjati lojalne in zveste državljane, ter z njimi ravnati tako, da jih čim bolj približa naši Italiji in našemu lepemu jeziku. To lahko dela cerkev in škof, da le živata potrebno svobodo v svojem delovanju in da čuti škof zaupanje, ki ga zasluži radi svojega ženja in radi svojih neprestanih aktov lojalnosti na pram režimu.«

Temu članku je sledil v isti številki še drugi, ki se je bavil z mnenjem, ki so ga izrazili o stvari koprski faš. voditelji. Za nje je problem star in ni verski ali dušni, temveč političen ali specialno klerikalni (popolarni). In o tem tudi govori daljši del članka. Nas zanima ono, ki se nanaša na rabo slovanskega jezika. Ta se glasi: »Triumfalni sprejem, ki ga je našel škof Fogar v Kopru, je napravil nanj najboljši vtis. Toda pozneje je kazalo, da je spremenil taktiko, ker je dovolil, da se nadaljujejo slovanske pridige in da ostanejo tuji napisi v cerkvah po vaseh in trgih. Politika tržaškega škofa, ki bržkone ravna v dobri veri, toda pod vplivom slabih svetovalcev, ni mogla biti sprejeta od koprskih fašistov, ki so prepričani, da za popolno duševno pridobitev prebivalstva za Italijo, in sicer tudi podeželskega, bi zadostovalo sodelovanje dušnih pastirjev, ki pa so sovrvažni ali radi nerazumevanja ali stare protiitalijanske animoznosti. Dejanja govore. Raznim slovanskim duhovnikom, katerim je bila radi nevednosti odbita prošnja za državljanstvo in ki so morali preko meje, so sledili duhovniki iz starih pokrajin, ki kljub vsem škofovim odredbam pridigajo italijansko, ker ne poznajo ne slovenščine, ne hrvaščine. Toda radi tega niso njihove cerkve prazne. Nasprotno, ti pridni duhovniki so si znali pridobiti simpatije tujerodcev in sodelujejo tako nemalo pri unifikaciji fašizma v tem ozemlju.

Boj med koprskim fašijem in tržaškim škofom se bo toraj še nadaljeval. Žal pa ne prinese našim ljudem nikakega zboljšanja, ker je jasno, da se ne bje boj za cilj, temveč samo za sredstva.

EKSPORTNA HIŠA

„LUNA“

Maribor, Aleksandrova cesta 19

trgovina z galanterijo, drobnarijo, nogavicami vseh vrst, pleteninami, vezeninami ter raznimi potrebščinami.

Posebni oddelki za igrače.

Na drobno! Na debelo!

Nedosegljiva trpežnost. Najpreciznejša izdelava.

Nabavite si kolo svetovnega slovesa

Peugeot Od 1000 Din naprej.

Zahtevajte cenik gratis in franko in oglejte si zaloge pri samoprodaji in glavni zalogi za celo kraljevino:

ERIK BREUIL

CELJE, Kralja Petra c. 45. LJUBLJANA, Dunajska c. 37.

RUDE IN KOVINE

DRUŽBA Z O. Z.

Brzjavni naslov: Rude

Telefon interurban: 2727

Poštna hranilnica Ljubljana štev. 14.167

EN GROS:

svinec, cink, cin, aluminij, baker, cinkova pločevina, svinčena pločevina, pocinkana železna pločevina (izdelek Cinkarne d. d., Celje) barve, žveplenokisla glina, aluminijev hidrat, bakrena galica, cinkov prah, katran, stare kovine, kovinasti ostanki, rude vseh vrst

UDOBNOST VSEM

Vrsta: 4155-10295. Ženski čevlji iz najboljšega lanenega platna v barvah, sivi, beli ali drap

Din 85.-

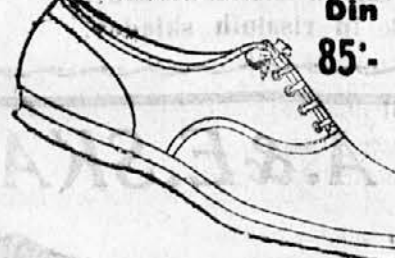
Vrsta: 6145-10635. Ženski čevlji iz lanenega platna z nižjo podpetnico, sivi, beli ali beš

Din 85.-

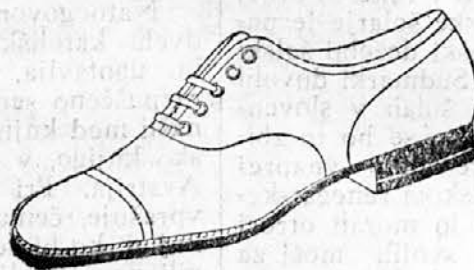
Vrsta: 3135-60702. Ženski čevlji z nizko podpetnico, za starejše dame, črni ali sivi

Din 85.-

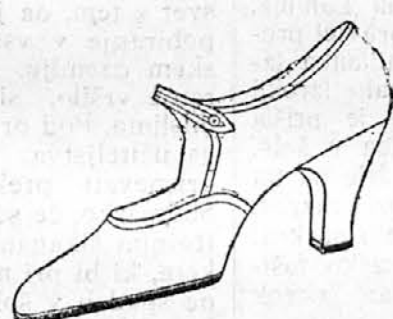
Vrsta: 4135-10076. Čevlji za tiste z vulkaniziranimi podplatli iz sive gume

Din 99.- za gospodo 89.- za dame

Vrsta: 1137-10902. Moški čevlji iz najboljšega angleškega platna, sivi ali beli

Din 129

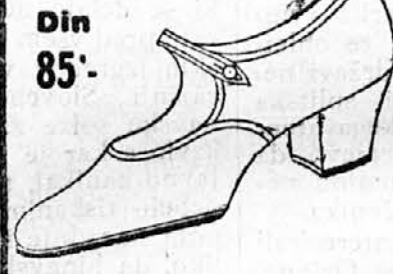
Vrsta: 4155-12202. Čevlji iz lanenega platna, brez okrasa, samo sive barve

Din 85.-

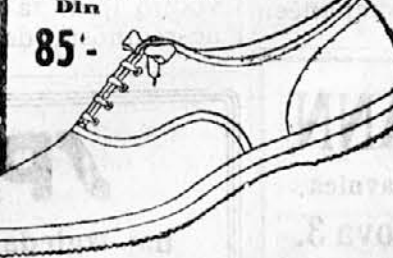
Vrsta: 5155-10435. Elegantni čevlji iz lanenega platna v barvah, sivi, beli, drap ali beš

Din 85.-

Vrsta: 6145-60702. Praktični čevlji iz lanenega platna z nižjo peto, brez okrasa v barvah, črni in sivi

Din 85.-

Vrsta: 4135-20079. Čevlji za vsakega, za udobnost, za sport, za izlet in dnevno uporabo. V vseh velikostih in barvah, beli, sivi in črni.

Moški in ženski 69.- za deca 49.-

Vrsta: 6143-10708. Elegantni platneni čevlji za dečka in deklica.

št. 26 — 30 Din 59
št. 30 — 35 Din 69
št. 35 — 40 Din 79

Rata